

By special order to friends of TASHMA

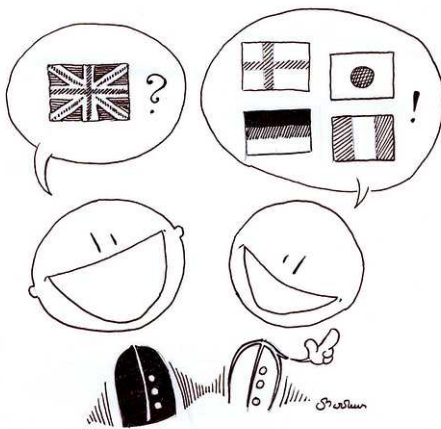
תא שמע

פרשת נשא חג השבועות

זמנים

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

בגמרא מסכת סוטה דף ל"ג כתוב - לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית דאמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נוקקין לו לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי וכו', ושואלת הגמרא - וכי אין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי?! והתניא יוחנן כהן גדול שמע בת קול מבית קדש הקדשים שהוא אומר נצחו מליא דאזלו לאגחא קרבא לאנטוכיא וכו' (זאת אומרת שהוא שמע בת קול בארמית), ומתרגמת הגמרא תירוץ ראשון שבבת קול זה שונה, כי כל ממתר הבת קול היא להישמע ולכן היא נאמרת גם

בלשונות אחרים שאינם לשון הקודש, ועוד תירוץ שזה היה המלאך גבריאל וכמו שלמדנו כבר שבא גבריאל ולימדו שבעים לשון (את יוסף הצדיק) ורואים שהמלאך גבריאל יודע גם לשונות אחרים אבל שאר המלאכים לא, גם בגמרא מסכת שבת דף י"ב כתוב שאמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נוקקין לו שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי, ומסבירה שם הגמרא שאם מדובר על חולה אפשר לברך אותו גם בארמית כי השכינה נמצאת עם החולה ולא צריך מלאכים. ומה שאין מלאכי השרת מכירים את לשון

הארמית ביאר המהר"ל מפראג במסכת סוטה - שארמית לאו דוקא אלא כל לשון שאינו לשון הקודש המלאכים אינם מבינים, ומשום ששאר לשונות הם הסכמת בני אדם והמלאכים מכירים את לשון הקודש בלבד כי הוא לשון הקרוב אל המושכל (זאת אומרת שלשון הקודש הוא לשון שנברא ולא נוצר על ידי הכמת בני האדם) ולכן נקרא לשון הקודש, ורק גבריאל

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

דני שמח מאוד כשהחברה שלו חתמה עם חברת "קוקה קולה" על קבלת הזכויות להדפסת הסמל שלהם על התיקים שהם מיצרים. כיצד מוביל בארה"ב הוא ידע שזכות זו שווה פי כמה יותר מהסכום הגבוה ששילם כדי לקנות זכות זו. אולם שמחתו לא ארכה זמן רב, ודני שמע מחבר של חבר, שגם יוסי, הבעלים של חברה מתחרה, חתם גם כן על הסכם דומה עם "קוקה קולה". לחץ הדם שלו תסס יותר מהמשקה המפורסם, והוא

תבע את יוסי לבה"ד.

הטענות:

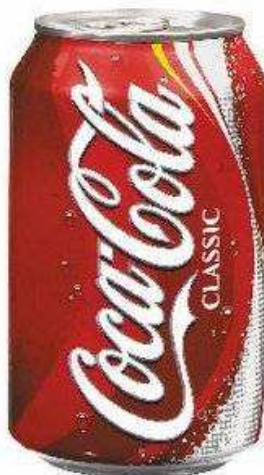
דני טוען שהוא חתם ראשון עם חברת "קוקה קולה" והיה אסור ליוסי לעשות איתם עסקה שתפריע לפרנסתו.

יוסי משיב כמה טענות:

שם מוניטין הוא דבר שאין לו ממשות ולכן אינו בר קנין ודני קנה "אוויר" בעלמא.

אין איסור לרדת לאומנתו של חברו.

חברת "קוקה קולה" תמיד מוכרת את הזכות הזו ליותר מיצרן אחד, כדי

הוא ממונה על כל לשון גם לשון הסכמי ועל כן הוא מכיר בשבעים לשון, ועיין שם תוספת וכן עוד שכתב עוד צד שאין מלאכי השרת מכירים ארמית היינו ארמית דוקא.

ונראה לומר בעוד דרך, שיש חילוק בין לשון הקודש לארמית מלבד החילוק בעצם הלשון ומעלתו, יש עוד חילוק אשר הוא חילוק באדם הדובר ולא בשפה, שלפעמים נקרא שהאדם מדבר לשון הקודש, ולפעמים נקרא שהוא מדבר ארמית, ועיקרו שלשון הקודש הוא לשון בעצם ודומה לתורה שבכתב אשר הדברים קבועים ורשומים ואין בהם שינוי (כמו ספר תורה), וכך גם בלשון יהיה לשון הקודש דומה לתורה שבכתב של הלשונות, ועל כן המלאכים

מכירים בלשון הקודש כי אין למלאכים בחירה אלא הכל קבוע כשעת בריאתם, אבל ארמית היינו לשון אשר הוא כמו תורה שבעל פה - והם הטעמים ולשון בני תורה לשון של לימודים, וזה אין למי שאין לו בחירה, כי תורה שבעל פה כך דרכה להיותה נצרפת בחידוש עוד ועוד! וזה בא רק על ידי בן אדם שהוא בר בחירה והוא עמל בתורה

ומצוות, ולכן אין המלאכים מכירים לשון זה, נמצינו אומרים שלשון ארמית שאין מלאכי השרת מכירים היינו אפילו לשון הקודש אם מדבר לשון לימודים של תורה שבעל פה בלשון הקודש, הרי שלענין האמור גדרו כמו גדר הארמית שאין המלאכים מכירים! שאין הם מכירים לשון של בר בחירה! לשון בדרך הלימוד! וגם כשאומר אדם את הדברים בלשון הקודש הרי כיון שאומר תורה שבעל פה (ולא פסקי דינים אלא לשון לימודים של תורת עמל) על כן אין הם מכירים את הלשון.

ובפרשת עקב פרק י"א פסוק י"ט כתוב, ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם, ופירש רש"י משעה שהבן יודע

לדבר למדהו - תורה צוה לנו משה שיהא זה למוד דיבורו, מכאן אמרו כשהתינוק מתחיל לדבר אביו משיח עמו בלשון הקודש ומלמדו תורה ואם לא עשה כן הרי הוא כאילו קוברו שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם ע"כ, ונראה במה שאמר כשהתינוק מתחיל לדבר אביו משיח עמו בלשון הקודש ומלמדו תורה עיקרו בא ללמד שכשמישיח

משפט שלמה - המשך

לעודד תחרות.

פסק הדין:

היה מותר ליוסי לקנות את הזכויות מחברת "קוקה קולה" ומותר לו להמשיך ולשווק.

הסבר:

מבואר בחו"מ סימן ריב סעיף א', שאין אדם מקנה, לא במכר ולא במתנה אלא דבר שיש בו ממש, אבל דבר שאין בו ממש אינו נקנה וכו', ובשו"ת חתם סופר סימן סו' מבואר שאע"פ שאין אדם קונה או מקנה דבר שלא בא לעולם, מכל מקום, אם המנהג הוא לקנות ולמכור דבר שלא בא לעולם הקנין מועיל. וה"ה דבר שאין בו ממש, כמו שם מוניטין, כיון שנהוג לשאת ולתת בזכויות אלו, ודאי שהקנין חל מדין תורה, והזכות הייתה קנויה לדני.

ובחו"מ סימן קנו סעיף ה' מבואר שאין איסור של יורד לאומנתו של חברו. ויכול כל אחד שמשלם מיסים

עם בני העיר, לפתוח חנות ליד חנותו של חברו, ואינו יכול לטעון עליו שהוא יורד לאומנתו. אולם במקרה של הפסד גמור ומוחלט, כגון: חנות שנמצאת בסוף כביש ללא מוצא, ובא חברו לפתוח חנות בפתח הכביש, במקרה כזה ברור שיגרם הפסד מוחלט לחברו- יש אוסרין (ויש מתירין).

ולכן במקרה שלנו כאשר לדני לא נגרם הפסד מוחלט של השקעתו, אלא מונעים ממנו רווח שהיה יכול להרויח יותר אם יוסי לא היה קונה את הזכויות, לכו"ע אין איסור של יורד לאומנתו של חברו.

ובחו"מ ס' קנ"ו סעיף ה' ברמ"א מבואר בשם המרדכי שאדם שיש לו "מעורפי"א" מעכו"ם (בלעדיות למכור לו או לקנות ממנו) יש מקומות שדנין שאסור לאחרים לירד לחיותו ולעסוק עם העכו"ם ההוא, ויש מקומות שאין דנין

ומתירים לישראל אחר לילך לעכו"ם ההוא ולעסוק עימו, דנכסי עכו"ם הם כהפקר וכל הקודם זוכה, ויש אוסרים. וממשיך הרמ"א, ואפילו ישראל העושה מלאכה אצל עכו"ם ורגיל בכך אסור לישראל אחר להכנס לשם ולהזויל המלאכה. ואם רוצה לעשות כן גוערים בו, אך אם עבר ועשה אין מוציאין מידו עכ"ל.

ומכאן רואים שאפילו אם לדני היה הסכם הנותן לו בלעדיות להשתמש בשם "קוקה קולה" בארה"ב, יש מתירין ליוסי להשתדל אצל הגוי ולקחת אותו ממנו, מטעם נכסי עכו"ם הם כהפקר. אבל במקרה שלנו שידוע מראש שחברת "קוקה קולה" מוכרת את הזכות לכמה יצרנים על מנת לעודד תחרות, פשוט שאין לדני שום טענה על חברו יוסי, ומותר ליוסי להמשיך ולמכור את התיקים עם הסמל של "קוקה קולה".

אחרים, אלא ההסתר הוא בלשון העמלים בתורה שיבינו העומק רק העמלים בתורה לשמה, ועל כן כל גברא מבין כפי כלי לשון עיונו, ודייק בזה.

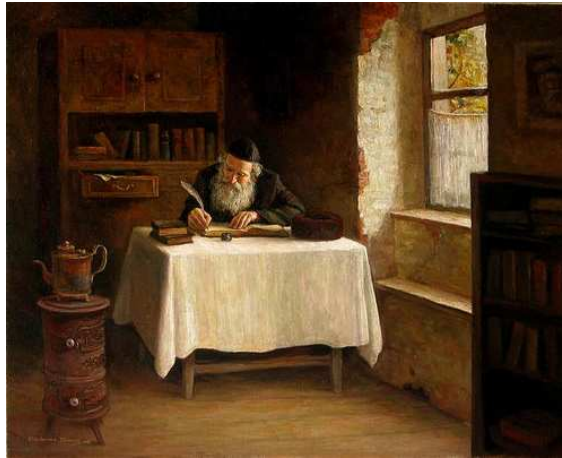
(לשון לימודים)

(כ"ד כ"ד) ויאמרו העם אל יהושע את ה' אלהינו נעבד ובקולו נשמע,

מתחילת פרק כ"ד מפורש כמה פעמים דיהושע אמר לבני ישראל שיעבדו את ה', ובני ישראל השיבו כמה פעמים שיעבדו את ה', בפסוק י"ד ועתה יראו את ה' ועבדו אתו בתמים ובאמת והסירו את אלהים אשר עבדו אבותיכם בעבר הנהר ובמצרים "ועבדו את ה'", בפ' ט"ז ואם רע בעיניכם לעבד את ה' בחרו לכם היום את מי תעבדון אם את אלהים אשר עבדו אבותיכם אשר מעבר הנהר ואם את אלהי האמרי אשר אתם יושבים בארצם "ואנכי וביתי נעבד את ה'", וכן בהמשך הפרק, ויען העם ויאמרו חלילה לנו מעזב את ה' לעבד אלהים אחרים, גם אנחנו "נעבד את ה' כי הוא אלקינו", ויאמר יהושע אל העם לא תוכלו לעבד את ה' כי אלקים קדשים הוא אל קנוא הוא לא ישא לפשעכם ולחטאותיכם, ויאמר העם אל יהושע לא כי "את ה' נעבד", ויאמר יהושע אל העם עדים אתם בכס כי "אתם בחרתם לכם את ה' לעבד אותו ויאמרו עדים", ולבסוף אמר יהושע, ועתה הסירו את אלהי הנכר אשר בקרבכם והטו את לבבכם אל ה' אלקי ישראל ויאמרו העם אל יהושע "את ה' אלקינו נעבד ובקולו נשמע", ורק אח"כ יהושע כרת אתם ברית שנאמר, ויכתב יהושע את הדברים האלה בספר תורת אלקים ויקח אבן גדולה ויקימה שם תחת האלה אשר במקדש ה'.

ו"צ"ב מפני מה הוצרך לומר להם ריבוי כל כך פעמים שיעבדו את ה' וכן השיבו לו פעמים רבות ורק לבסוף כרת עמם ברית, אלא נראה הביאור דיש הרבה אנשים אשר שומרים מצוות אך אינם הולכים בדרך ה', כי מערבים הפירוש בתורה כפי הבנתם ואף ששומרים מצוות אינם עושים רצון ה' כי פוסחים הם על שני הסעיפים ומבקשים ירושת ב' עולמות גם יחד, ומתוך כך משנים בתורה ובהשקפה מהורה, ומפני כן אף שבני ישראל אמרו בריבוי פעמים שיעבדו את ה' אין זה ראוי לברות ברית עד שאמרו "את ה' אלהינו נעבד ובקולו נשמע", שצריך לעבד את ה' "ולשמע בקולו", והוא מה שהורונו חז"ל כיצד לקיים המצוות ולשמע בקול ה', ורק אח"כ יהושע כרת עם בני ישראל ברית.

וזוהי מעלת בני ישראל שאמרו נעשה ונשמע, ונראה ראין המעלה שאמרו נעשה קודם נשמע, אלא עיקר המעלה שאמרו נשמע אחר נעשה, והוא שהאומר נעשה הרי פשוט ששומע תחילה מה יעשה, וא"כ כשאמרו נעשה הרי שמפורש כבר שישמעו ויעשו, ועיקר המעלה הוא שאמרו נשמע אחר נעשה היינו שתדיר ימשיכו לשמוע עם העשיה והוא ההשקפה המהורה בדרך ה' שלא לילך בדרך לציצ, (ועיין בית הלוי עה"ת דפירוש דקאי על עצם לימוד התורה), והוא גם ביאור הפסוק בבראשית וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום, ובמדרש מכאן שיש הילוך לקול, ודקדק בכ"ז.

עמו בלשון הקודש צריך האב ללמדו תורה, שאם הילד משיח בלשון הקודש (היינו קריאת תורה שבכתב) אין בזה

די כי זה תורה שבכתב בלי טעם ולימוד, ולכן אמר "ומלמדו תורה" שאת התורה שבכתב אביו ילמדו ויהיה מלמדו על ידי תורה שבעל פה! ועל זה אמרו שאם לא עשה כן הרי הוא כאילו קוברו, הרי שמה שכתוב - לדבר בם - אין החידוש שיקרא דברי התורה, אלא החידוש והחיוב הוא ש"בם" יהיה גם "לדבר", לדבר בם, שילמד תורה שבכתב על ידי דיבור של תורה שבעל פה, ואם לא הרי זה כאילו קוברו!

ובילקוט שמעוני בהושע פרק ח כתוב - אמר רבי

יהודה בר שלום בקש משה שתהא המשנה בכתב וצפה הקב"ה שעתידים עובדי אלילים לתרגם את התורה ולהיות קוראים בה יוגית ואומרים אף הם ישראל, אומר הקב"ה לאומות מה אתם אומרים שאתם בני איני יודע אלא למי שמיסטורין שלי בידו הוא בני, ומהו המיסטורין - זה משנה, שאם היתה המשנה ביד האומות אם כן כמו זר נחשבו וכו', אמר ר' אבין אילו כתבתי לך רובי תורתך לא כמו זר נחשבו? מה בינך לבין עובדי אלילים? אלו מוציאים ספריהם ואלו מוציאים ספריהם? רבי חגי בר' שמלאי כתיב, כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית הדא אמרה אותם שבפה הם חביבים ע"כ, וכל זה מתבאר על דרך שכתבתי, שאת תורה שבעל פה היינו חלק לימוד העמל של תורה שבעל פה אשר זהו לשון העמל בתורה וזהו לשון הארמית (ואפילו אם מוציאו בלשון הקודש) זה אי אפשר לתרגם ליוונית, כי לא יובן זה הלשון לימודים אלא להעמל בה לשמה, ועל כן הכריתת ברית היא על דברים אלה, וזה נראה גם טעם שנכתב הזהר בארמית והוא לשון לימודים ברמו אשר גם מי שלומד הזהר פעמים הרבה אין נקרא שיודע לשון ארמית, כי יבין הלשון רק העמל בתורה כולה בלשון לימודים בעמל רב הוא יודע לשון ארמית בכל לשון שתאמר, ויבין אמרי תורה שבע"פ על בוריים, וכל הסתר זה הוא כדי שלא יהיה שייך לתרגמו ליוונית, וההסתר הוא בלשון אשר נשמע רק ע"י העמל בתורה השלם, ואין ההסתר מפני לשון ארמית שדברו בה מקדם כי זאת ידע כל מי שבדק בלשונות לקרוא הכתוב, ואף תירגמו ללשונות

